

Domasłowski, Wiesław

Profesor dr Kazimierz Malinowski (1907-1977)

Acta Universitatis Nicolai Copernici. Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo 7 (91),
3-6

1979

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

PROFESOR DR KAZIMIERZ MALINOWSKI
(1907—1977)

Oddany do rąk czytelników obecny zeszyt z serii „Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo” ma charakter specjalny, gdyż przygotowany był z myślą o uczczeniu 70 rocznicy urodzin prof. dr Kazimierza Malinowskiego, długoletniego i wielce zasłużonego dla rozwoju Wydziału Sztuk Pięknych oraz Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa pracownika naukowego.

Drukując ten zeszyt chcieliśmy oddać hołd Człowiekowi, który dzięki swojej pracy i poświęceniu się bez reszty sprawom, którymi się zajmował, był zawsze dla nas wzorem. Podziwialiśmy Go, darzyliśmy szacunkiem i zazdrościliśmy mu jego pasji i sił witalnych, z jakimi realizował swoje zamierzenia.

Zeszyt niniejszy miał się ukazać z okazji obchodów jubileuszowych, w ramach których chcieliśmy między innymi zorganizować sesję poświęconą Jego działalności naukowej. Sesję z Jego udziałem.

Niestety śmierć uniemożliwiła realizację naszych planów. Z bólem zegnaliśmy Go w dniu 9 listopada 1977 r. w gmachu Muzeum Narodowego w Poznaniu, w którym prawie do ostatnich dni życia, pomimo ciężkiej choroby spełniał swoje obowiązki dyrektorskie. Jakże ciężko jest nam mówić i pisać o Nim w czasie przeszłym. Jeszcze nie oswoiliśmy się z myślą, że już Go nie ma pomiędzy nami, że już nigdy więcej nie będziemy mogli z nim dyskutować, słuchać o jego planach, korzystać z Jego mądrych rad i uczyć się pracy, którą umiłował ponad wszystko.

Profesor Malinowski był człowiekiem, obok którego nie można było przejść obojętnie — był wielką indywidualnością. Jego dorobek twórczy jest wielki, znacznie przekraczający możliwości przeciętnego człowieka, bo też i zainteresowania miał wszechstronne.

Życie jego było wypełnione bez reszty pracą. Pracą na różnych stanowiskach i dotyczącą różnych zagadnień, niemniej związaną zawsze z zagadnieniami kultury.

W roku 1933 ukończył studia uniwersyteckie, uzyskując stopień doktora filozofii na podstawie dysertacji dotyczącej kościoła pojezuickiego w Poznaniu. Dalsze lata poświęcił na podnoszenie swoich kwalifikacji

w zakresie muzealnictwa, któremu pragnął się poświęcić. W latach 1934—1935 przebywał na praktyce muzeologicznej w Paryżu i Wiedniu. Po powrocie rozpoczął pracę w Muzeum Narodowym w Warszawie, pełniąc funkcję Kierownika Działu Oświatowego.

Wojna przerwała Jego działalność muzeologiczną i powrócił do niej dopiero 1 czerwca 1945 r. obejmując ponownie jako kustosz kierownictwo Biura Oświatowego w Muzeum Narodowym. Po dwóch latach pracy przeniósł się do swojego rodzinnego Poznania, aby tam rozpocząć działalność na stanowisku naczelnika Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego, oraz jako adiunkt (rok akad. 1947—1948) w Zakładzie Historii Sztuki Uniwersytetu A. Mickiewicza. Był to początek Jego działalności naukowo-dydaktycznej. Po rocznej pracy na wymienionym stanowisku objął funkcję dyrektora Muzeum Wielkopolskiego, a w 1954 r. został powołany na zaszczytne stanowisko dyrektora Centralnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki.

W Zarządzie Muzeów pracował do 1962 r., kiedy to na własne życzenie podjął nowe zadania jako dyrektor Ośrodka Dokumentacji Zabytków, którego był twórcą.

Po czteroletniej działalności na tym stanowisku powrócił ponownie do Poznania, gdzie objął po raz drugi funkcję dyrektora Muzeum Narodowego.

W 1961 r. na zaproszenie władz uniwersyteckich zgodził się objąć stanowisko kierownika Katedry Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa. Stanowisko to zostało zwolnione przez wybitnego konserwatora — w okresie międzywojennym Generalnego Konserwatora RP — prof. Jerzego Remera i mógł je objąć jedynie człowiek wszechstronnie wykształcony, posiadający dorobek naukowy i praktykę w różnych dziedzinach, które określamy mianem zabytkoznawstwa, konserwatorstwa i muzealnictwa. Najpoważniejszym kandydatem był prof. K. Malinowski i jego długoletnia praca w Toruniu potwierdziła słuszność wyboru.

Profesor Malinowski był doskonałym dydaktykiem i pedagogiem. Całą swoją bogatą wiedzę przekazywał młodzieży, którą kochał i której służył ze wszystkich sił. Ileż razy przemęczony czy chory przyjeżdżał do Torunia, by prowadzić zajęcia dydaktyczne. Ileż razy do późnej nocy paliło się światło w jego gabinecie, gdzie poprawiał prace seminaryjne, pisał recenzje prac naukowych, czy też dyskutował z najbliższymi współpracownikami o udoskonaleniu metod nauczania lub rozwoju prac badawczych. Był niestrudzony, gdyż odczuwał wewnętrzną potrzebę stałego działania. I wszystko, czegokolwiek się podjął, wykonywał z pasją i entuzjazmem.

Ta przemożna wola działania skłoniła go do podjęcia, obok licznych już obowiązków, funkcji dziekana Wydziału Sztuk Pięknych. Pełnił ją niestrudzenie 7 lat (1962—1969), dążąc poprzez coraz to nowe inicjatywy

do polepszenia pracy Wydziału, do podniesienia na wyższy poziom działalności dydaktycznej oraz naukowo-badawczej i artystycznej.

W powstałym w 1969 r. Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa pełnił funkcję przewodniczącego Rady Naukowej, poza tym był kierownikiem utworzonego przez siebie Podyplomowego Studium Muzeologicznego. Bardzo cenił pracę w Studium i ze szczególną troską dbał o jego poziom.

Aby dać szerszy obraz działalności prof. Malinowskiego należy wymienić liczne funkcje społeczne, jakie piastował w organizacjach i stowarzyszeniach krajowych i zagranicznych. Był działaczem PZPR, członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, członkiem Komitetu Nauk o Sztuce PAN, sekretarzem Polskiego Komitetu Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków (ICOMOS), członkiem podkomitetu ds. oświatowych ICOM, członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki (AJCA), członkiem Rady Międzynarodowego Centrum ds. Badań nad Konserwacją Dóbr Kultury UNESCO—ICOM w Rzymie, członkiem Międzynarodowego Komitetu ds. dokumentacji ICOMOS w Paryżu, członkiem Programowej Rady Muzealnictwa przy Ministerstwie Kultury i Sztuki, członkiem rad naukowych muzeów w Toruniu, Olsztynie, Szczecinie i Słupsku, członkiem-założycielem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami w Polsce oraz członkiem Kuratorium międzynarodowej nagrody za ochronę zabytków „Europa-Preis für Denkmalpflege” i członkiem Rady Światowej Organizacji Przyjaciół Muzeów.

Wymieniając liczne nazwy powyższych organizacji należy stwierdzić, że Profesor nie był nigdy członkiem biernym. Potrafił włączać się do ich pracy, w zadziwiający sposób łącząc swe różnorakie zainteresowania i obowiązki.

Pomimo pełnienia tak licznych obowiązków zawsze miał czas na pracę badawczą. Wyrazem tego jest opublikowanie 63 prac, które będą niewątpliwie jeszcze nieraz przedmiotem analizy i szerszego omówienia.

Na koniec należy wspomnieć o jego doktorantach. Służył im, jak rzadko który promotor całą swoją wiedzą, nie szczczędając nigdy czasu, którego przecież miał zawsze tak mało.

Działalność Jego była poważana i doceniana. Świadczą o tym uzyskane odznaczenia państwowe, jak Krzyż Kawalerski, Oficerski i Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Medal X-lecia oraz włoska Komandoria Orderu Corona d'Italia. Świadczą o tym liczne nagrody za pracę dydaktyczną i naukową, z których należy wymienić Państwową Nagrodę Zespołową II stopnia oraz Indywidualną Nagrodę Ministra Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Techniki.

Powyższe wyróżnienia za trud i życie pełne poświęcenia są wymierne, lecz nie sposób ocenić szacunku, sympatii i wdzięczności, jaką darzyła go młodzież, którą gorąco miłował oraz najbliżsi współpracownicy. Nie spo-

sób jest także wyrazić żal, że przedwczesna i niespodziewana śmierć zabrała go z naszych szeregów, że nigdy więcej nie podejmie ukochanej pracy związanej z muzealnictwem i ochroną zabytków.

Toruń, 28 XI 1977 r.

WIESŁAW DOMASŁOWSKI